

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

3. července 2014*

„Výběr celního dluhu — Zásada dodržování práva na obhajobu — Právo být vyslechnut — Adresát rozhodnutí o vybrání cla, který nebyl celními orgány vyslechnut před přijetím uvedeného rozhodnutí, ale až v následující fázi řízení o odvolání — Porušení práva na obhajobu — Určení právních následků nedodržení práva na obhajobu“

Ve spojených věcech C-129/13 a C-130/13,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemsko) ze dne 22. února 2013, došlými Soudnímu dvoru dne 18. března 2013, v řízeních,

Kamino International Logistics BV (C-129/13),

Datema Hellmann Worldwide Logistics BV (C-130/13),

proti

Staatssecretaris van Financiën,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, E. Juhász, A. Rosas (zpravodaj), D. Šváby a C. Vajda, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. ledna 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Kamino International Logistics BV a Datema Hellmann Worldwide Logistics BV B. Boersmou a G. Koevoetsem, poradci,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman a B. Koopman, jakož i J. Langerem, jako zmocněnci,
- za belgickou vládu M. Jacobs a J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci,
- za řeckou vládu D. Kalogirosem a K. Paraskevopoulou, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

- za španělskou vládu M. J. García-Valdecasas Dorrego, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi F. Wilmanem a B.-R. Killmannem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. února 2014,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2700/2000 ze dne 16. listopadu 2000 (Úř. věst. L 311, s. 17; Zvl. vyd. 02/10, s. 239, dále jen „celní kodex“) a zásady dodržování práv na obhajobu podle unijního práva.
- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci sporů mezi společnostmi Kamino International Logistics BV (dále jen „Kamino“) a Datema Hellmann Worldwide Logistics BV (dále jen „Datema“) na jedné straně a Staatssecretaris van Financiën na straně druhé, které se týkají uplatnění zásady dodržování práva na obhajobu v rámci celního kodexu.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 6 odst. 3 celního kodexu zní následovně:

„Písemná rozhodnutí celních orgánů, jimiž se žádosti zamítají nebo která jsou v neprospěch osob, jimž jsou určena, musí obsahovat odůvodnění. Dále musí obsahovat poučení o právu na odvolání podle článku 243.“

- 4 Hlava VII celního kodexu, která upravuje celní dluh, obsahuje kapitolu 3 týkající se výběru tohoto celního dluhu. Oddíl 1 této kapitoly 3, nadepsaný „Zaúčtování částky cla a její sdělení dlužníkovi“, zahrnuje články 217 až 221 tohoto kodexu.
- 5 Článek 219 odst. 1 celního kodexu stanoví:

„Lhůty pro zaúčtování stanovené v článku 218 lze prodloužit:

- a) z důvodů vyplývajících ze správního uspořádání členských států, a zejména tehdy, jsou-li účty centralizovány, nebo
- b) brání-li zvláštní okolnosti celním orgánům, aby tyto lhůty dodržely.

Takto prodloužené lhůty nesmí být delší než 14 dní.“

6 Podle čl. 220 odst. 1 celního kodexu:

„[n]ebyla-li částka cla vyplývající z celního dluhu zaúčtována v souladu s články 218 a 219 nebo byla-li zaúčtována ve výši, která je nižší než částka dlužná ze zákona, zaúčtuje se částka cla, která má být vybrána nebo dovybrána, do dvou dnů ode dne, kdy se celní orgány o této situaci dověděly a mohou vypočítat částku dlužnou ze zákona a určit dlužníka (dodatečné zaúčtování). Tuto lhůtu lze prodloužit v souladu s článkem 219.“

7 Článek 221 celního kodexu uvádí:

„1. Jakmile je částka cla zaúčtována, musí být odpovídajícím postupem sdělena dlužníkovi.

[...]

3. Sdělení dlužníkovi nelze provést po uplynutí lhůty tří let ode dne vzniku celního dluhu. Běh této lhůty se staví ode dne podání opravného prostředku ve smyslu článku 243 po dobu trvání řízení o opravném prostředku.

[...]“

8 Články 243 až 245 celního kodexu jsou součástí hlavy VIII tohoto kodexu, nadepsané „Opravné prostředky“. Článek 243 tohoto kodexu stanoví:

„1. Každá osoba má právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí celních orgánů v rámci celních předpisů, jež se jí přímo a osobně dotýká.

[...]

Opravný prostředek musí být podán ve členském státě, kde bylo rozhodnutí učiněno nebo o ně bylo požádáno.

2. Opravný prostředek lze podat

- a) v prvním stupni u celních orgánů určených k tomuto účelu členskými státy;
- b) ve druhém stupni u nezávislého orgánu, jímž může být v souladu s platnými předpisy členských států soud nebo rovnocenný zvláštní orgán.“

9 Článek 244 celního kodexu stanoví:

„Podání opravného prostředku nemá odkladný účinek na výkon napadeného rozhodnutí.

Celní orgány však přeruší výkon rozhodnutí, a to zcela nebo částečně, mají-li odůvodněné pochybnosti, zda je napadené rozhodnutí v souladu s celními předpisy, nebo hrozí-li zúčastněné osobě nenahraditelná škoda [nenapravitelná újma].

Je-li důsledkem napadeného rozhodnutí vyměření dovozního nebo vývozního cla, je přerušení výkonu tohoto rozhodnutí podmíněno poskytnutím jistoty. Tato jistota se však nemusí vyžadovat, pokud by mohl tento požadavek vzhledem k situaci dlužníka vyvolat vážné hospodářské nebo sociální obtíže.“

10 Článek 245 celního kodexu zní:

„Předpisy o postupu při podávání opravného prostředku přijmou členské státy.“

Nizozemské právo

- 11 Podle čl. 4:8 odst. 1 obecného zákona o správním právu (*Algemene Wet Bestuursrecht*, dále jen „*Awb*“) správní orgán před tím, než přijme rozhodnutí, které pravděpodobně nepříznivě zasáhne do právního postavení dotčené osoby, která o toto rozhodnutí nežádala, umožní této, aby vyjádřila své stanovisko, pokud je uvedené rozhodnutí založeno na skutečnostech týkajících se skutkových okolností a zájmu, které se jí dotýkají a tyto skutečnosti nebyly jí samotnou sděleny.
- 12 Článek 4:12 odst. 1 *Awb* je následujícího znění:
- „Správní orgán může ponechat bez použití článku 4:7 a 4:8, pokud přijímá rozhodnutí, jímž se stanoví finanční povinnosti nebo nároky, jestliže:
- lze proti tomuto rozhodnutí podat odvolání nebo správní žalobu a
 - negativní důsledky rozhodnutí mohou po rozhodnutí o odvolání nebo žalobě zcela pominout.“
- 13 Článek 6:22 *Awb* zní následovně:
- „Rozhodnutí, které je napadeno odvoláním nebo žalobou, může orgán, který rozhoduje o odvolání nebo žalobě, navzdory porušení psané nebo nepsané právní normy nebo obecné právní zásady, potvrdit, pokud lze připustit, že porušení normy nebo zásady nezpůsobilo zúčastněným osobám újmu.“
- 14 Článek 7:2 *Awb* je následujícího znění:
- „1. Správní orgán před rozhodnutím o odvolání poskytne zúčastněné osobě příležitost být vyslechnuta.
2. Správní orgán o této možnosti informuje v každém případě stěžovatele, jakož i zúčastněné osoby, které v rámci přípravy rozhodnutí přednesly svá vyjádření.“
- 15 Správní rozhodnutí mohou být následně předmětem soudního přezkumu s možností odvolání a kasačního opravného prostředku.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 16 V obou věcech v původních řízeních podal celní zástupce, a sice společnost Kamino ve věci C-129/13 a společnost Datema ve věci C-130/13, jménem stejného podniku v letech 2002 a 2003 celní prohlášení za účelem propuštění zboží popsaného jako „zahradní pavilony/stany pro slavnosti a boční stěny“ do volného oběhu. Společnosti Kamino a Datema zařadily toto zboží do položky 6 601 10 00 kombinované nomenklatury („zahradní nebo podobné deštníky“) a uhradily clo na základě sazby cla ve výši 4,7 %, stanovené pro tuto položku.
- 17 V návaznosti na kontrolu nizozemských celních orgánů daňový inspektor konstatoval, že uvedené zařazení nebylo správné a že dotyčné zboží mělo být zařazeno do položky 6 306 99 00 kombinované nomenklatury („stany a kempinkové výrobky“), na které se uplatní vyšší celní sazba 12,2 %.
- 18 Daňový inspektor proto rozhodnutími ze dne 2. a 28. dubna 2005 vydal za účelem výběru doplatku cla dlužného společnostmi Kamino a Datema na základě čl. 220 odst. 1 a čl. 221 odst. 1 celního kodexu celní výměr.
- 19 Žalobkyně v původních řízeních neměly možnost se před vydáním těchto celních výměrů k dané věci vyjádřit.

- 20 Každá z nich podala proti výměru odvolání k daňovému inspektorovi, který je po posouzení předložených argumentů zamítl.
- 21 Žaloby podané žalobkyněmi v původních řízeních proti těmto zamítavým rozhodnutím prohlásil Rechtbank te Haarlem za neopodstatněné. V odvolacím řízení Gerechtshof te Amsterdam potvrdil rozsudek Rechtbank te Haarlem v části, v níž bylo žalobkyním v původních řízeních uloženo splnit povinnosti podle dotčených celních výměrů.
- 22 Společnosti Kamino a Datema proto podaly u Hoge Raad der Nederlanden kasační opravné prostředky.
- 23 Ve svých předkládacích rozhodnutích Hoge Raad der Nederlanden připomíná, že v řízení o odvolání Gerechtshof te Amsterdam uvedl, že v rozsudku ve věci Sopropé (C-349/07, EU:C:2008:746) dospěl Soudní dvůr k závěru, že daňový inspektor porušil zásadu dodržování práva na obhajobu, neboť zúčastněným osobám neposkytl před vydáním dotčených celních výměrů příležitost se vyjádřit ke skutečnostem, které tvoří základ pro dodatečný výběr cla.
- 24 Hoge Raad der Nederlanden nicméně uvádí, že ani celní kodex, ani relevantní vnitrostátní právní předpisy neobsahují procesní ustanovení, která by celním orgánům ukládala povinnost, aby osobě povinné zaplatit clo poskytla před sdělením celního dluhu, uvedeným v čl. 221 odst. 1 celního kodexu možnost vyjádřit své stanovisko ke skutečnostem, na kterých je založen dodatečný výběr cla.
- 25 Za těchto podmínek se Hoge Raad der Nederlanden rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující, v obou věcech C-129/13 a C-130/13 shodně znějící, předběžné otázky:
- „1) Je v případě unijní právní zásady dodržování práva na obhajobu správními orgány možné její přímé použití vnitrostátním soudem?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku:
- a) je nutné unijní zásadu dodržování práva na obhajobu ze strany správních orgánů vykládat v tom smyslu, že uvedená zásada je porušena, jestliže osoba, jíž je zamýšlené rozhodnutí určeno, nebyla sice správním orgánem před přijetím opatření, které nepříznivě zasahuje do jejího právního postavení, vyslechnuta, avšak má možnost být vyslechnuta v následujícím stadiu správního řízení (o odvolání), které předchází podání žaloby k vnitrostátnímu soudu?
- b) musejí být právní důsledky porušení unijní zásady dodržování práva na obhajobu ze strany správních orgánů vymezeny vnitrostátním právem?
- 3) V případě záporné odpovědi na druhou otázku písmena b), jaké okolnosti může vnitrostátní soud zohlednit při určování právních důsledků, a může zejména zohlednit otázku, zda je možné mít za to, že by řízení mělo bez porušení unijní zásady dodržování práva na obhajobu správními orgány jiný výsledek?“
- 26 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 24. dubna 2013 byly věci C-129/13 a C-130/13 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 27 Prostřednictvím první otázky si předkládající soud přeje zjistit, zda se jednotlivci mohou u vnitrostátních soudů dovolávat zásady dodržování práva na obhajobu ze strany správního orgánu a z ní plynoucího práva každé osoby být vyslechnuta před přijetím každého rozhodnutí, které může nepříznivým způsobem zasáhnout do jejich zájmů, jež platí v rámci celního kodexu.
- 28 V této souvislosti je třeba připomenout, že dodržování práva na obhajobu představuje základní zásadu práva Unie, jehož nedílnou součástí je právo být vyslechnut (rozsudky Sopropé, EU:C:2008:746, body 33 a 36, jakož i M., C-277/11, EU:C:2012:744, body 81 a 82).
- 29 Právo být vyslechnut v každém řízení je dnes zakotveno nejen v člancích 47 a 48 Listiny základních práv Evropské unie, jež zaručují dodržování práva na obhajobu, jakož i práva na spravedlivý proces v každém soudním řízení, ale i v článku 41 Listiny, který zaručuje právo na řádnou správu. Odstavec 2 uvedeného článku 41 stanoví, že toto právo na řádnou správu zahrnuje zejména právo každého být vyslechnut před přijetím jemu určeného individuálního opatření, které by se jej mohlo nepříznivě dotknout (rozsudek M., EU:C:2012:744, body 82 a 83). Je však třeba poukázat na skutečnost, že se Listina základních práv Evropské unie na řízení, v nichž byly vydány celní výměry ze dne 2. a 28. dubna 2005, nevztahuje, neboť vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009. (viz obdobně rozsudek Sabou, C-276/12, EU:C:2013:678, bod 25).
- 30 Na základě této zásady, která se použije v případě, že správní orgán zamýšlí přijmout akt proti určité osobě, který nepříznivě zasahuje do jejího právního postavení (rozsudek Sopropé, EU:C:2008:746, bod 36), musí být adresátům rozhodnutí významně ovlivňujících jejich zájmy umožněno užitečně vyjádřit své stanovisko ohledně skutečností, na kterých správní orgán zamýšlí založit své rozhodnutí (rozsudek Sopropé, EU:C:2008:746, bod 37).
- 31 Tuto povinnost mají správní orgány členských států při přijímání rozhodnutí, která spadají do působnosti unijního práva, i když použitelná právní úprava takovýto formální požadavek výslovně nestanoví (viz rozsudky Sopropé, EU:C:2008:746, bod 38; M., EU:C:2012:744, bod 86, jakož i G. a R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, bod 32).
- 32 Ve věcech v původních řízeních celní kodex ani relevantní vnitrostátní právní předpisy neupravují v rámci postupu, jehož předmětem je dodatečný výběr dovozního cla, právo být vyslechnut příslušným celním orgánem před zasláním celních výměrů. Jelikož se navíc jedná o řízení o uložení dodatečného výběru dovozního cla a tedy o rozhodnutí, které spadá do působnosti unijního práva, je nesporné, že se zásada dodržování práva na obhajobu vztahuje na členské státy.
- 33 Konečně v bodě 44 rozsudku vydaného ve věci Sopropé (EU:C:2008:746), v níž byl Soudní dvůr dotázán na slučitelnost lhůty v délce osmi až patnácti dnů upravené ve vnitrostátním právu, během níž může poplatník uplatnit své právo být vyslechnut před přijetím rozhodnutí o výběru cla, s požadavky zásady dodržování práva na obhajobu, uvedený soud rozhodl, že pokud vnitrostátní právní předpisy stanoví lhůtu určenou ke shromáždění připomínek zúčastněných osob, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby se přesvědčil, a zohlednil při tom řádně poznatky vlastní dané věci, zda tato lhůta odpovídá zvláštní situaci dotčené osoby nebo podniku a zda jim v souladu se zásadou efektivity umožňuje uplatnit jejich právo na obhajobu.
- 34 Z předcházejících úvah vyplývá nejen to, že vnitrostátní správní orgány jsou povinny respektovat práva na obhajobu, přijímají-li rozhodnutí, která spadají do působnosti unijního práva, ale rovněž to, že zúčastněné osoby musí mít možnost se jich dovolávat přímo u vnitrostátních soudů.

35 Na první otázku je tedy třeba odpovědět tak, že se jednotlivci mohou u vnitrostátních soudů přímo dovolávat zásady dodržování práva na obhajobu ze strany správního orgánu a z ní plynoucího práva každé osoby být vyslechnut před přijetím každého rozhodnutí, které může nepříznivým způsobem zasáhnout do jejích zájmů, jež platí v rámci celního kodexu.

K části druhé otázky uvedené pod písmenem a)

36 Podstatou části druhé otázky uvedené pod písmenem a) předkládajícího soudu je, zda zásada dodržování práv na obhajobu a především práva každé osoby být vyslechnut před přijetím nepříznivého individuálního opatření, musejí být vykládány v tom smyslu, že práva na obhajobu adresáta celního výměru přijatého v řízení o uložení dodatečného dovozního cla na základě celního kodexu jsou porušena tehdy, pokud nebyl správním orgánem před přijetím rozhodnutí vyslechnut, i když může obhájit svůj postoj během následující fáze řízení o správním odvolání.

37 Pro odpověď na tuto otázku je třeba nejprve připomenout cíl sledovaný zásadou dodržování práva na obhajobu a především práva být vyslechnut.

38 Cílem pravidla, podle kterého musí být osobě, již je určeno rozhodnutí nepříznivě zasahující do jejího právního postavení, umožněno uplatnit její vyjádření před přijetím tohoto rozhodnutí, je podle Soudního dvora to, aby příslušný orgán užitečně zohlednil všechny rozhodné skutečnosti. Zajištění účinné ochrany dotčené osoby nebo podniku má zejména za cíl, aby posledně uvedení mohli opravit chybu nebo uplatnit takové skutečnosti týkající se jejich osobní situace, jež mohou ovlivnit, zda rozhodnutí bude či nebude přijato nebo zda bude mít takový či jiný obsah (rozsudek Sopropé, EU:C:2008:746, bod 49).

39 Právo být vyslechnut zaručuje podle ustálené judikatury každé osobě možnost účelným a účinným způsobem vyjádřit své stanovisko v průběhu správního řízení před přijetím každého rozhodnutí, které by se mohlo nepříznivě dotknout jejích zájmů (viz rozsudek M., EU:C:2012:744, bod 87 a citovaná judikatura). Jak je uvedeno v bodě 31 tohoto rozsudku, toto právo musí být zachováno i tehdy, pokud relevantní právní úprava takový formální požadavek výslovně nestanoví (viz rozsudek G. a R., EU:C:2013:533, bod 32, jakož i citovaná judikatura).

40 V tomto ohledu je nesporné, že ve věcech v původních řízeních nebyli adresáti celních výměrů vyslechnuti před přijetím rozhodnutí, která nepříznivě zasahují do jejich právního postavení.

41 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že přijetí celních výměrů na základě čl. 220 odst. 1, jakož i čl. 221 odst. 1 celního kodexu a ve správním řízení na základě takové vnitrostátní právní úpravy, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která provádí článek 243 celního kodexu, představuje omezení práva adresátů těchto celních výměrů být vyslechnut.

42 Podle ustálené judikatury se však základní práva, jako je právo na obhajobu, nejeví jako absolutní výsady, ale mohou být předmětem omezení za podmínky, že tato omezení skutečně odpovídají cílům obecného zájmu sledovaným dotčeným opatřeními a nejsou vzhledem ke sledovanému cíli nepřiměřeným a neúnosným zásahem, jímž by byla ohrožena samotná podstata takto zaručených práv (rozsudky G. a R., EU:C:2013:533, bod 33, jakož i Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, bod 84).

43 Je třeba zkoumat, zda v takové situaci, jako je situace, která nastala ve věcech v původních řízeních, může být omezení práva být vyslechnut dotčeného v původních řízeních odůvodněno z hlediska judikatury připomenuté v předchozím bodě.

44 Nizozemská vláda tvrdí, že i kdyby měl Soudní dvůr rozhodnout, že vnitrostátní orgány musejí v případě dodatečného uložení cla před zasláním celního výměru zúčastněné osoby vyslechnout, existují důvody pro odchylku od tohoto pravidla. Vyslechnutí zúčastněné osoby před zasláním celního

výměru není podle této vlády slučitelné především se závaznými pravidly celního kodexu upravujícími vyměrování a výběr cla. Z důvodu lhůt uložených celním kodexem je nezbytné, aby celní orgány mohly, jakmile konstatují existenci celního dluhu, tento celní dluh zaúčtovat a zaslat co nejrychleji celní výměr. Sledovaným obecným zájmem je zde podle této vlády zájem na správním zjednodušení a účinném průběhu řízení. Z důvodu velmi vysokého počtu celních výměrů by nebylo předchozí vyslechnutí zúčastněných osob účelné.

- 45 Tato vláda také tvrdí, že s ohledem na všechny prvky charakterizující dotčené vnitrostátní správní řízení nemá absence vyslechnutí před přijetím celního výměru dopad na samotnou podstatu práva na obhajobu, neboť adresáti celních výměrů mají podle článku 7:2 Awb možnost být vyslechnuti v průběhu následného řízení o odvolání podaném proti uvedeným výměrům. Vzhledem k tomu, že lze stejných právních účinků dosáhnout prostřednictvím tohoto odvolání a nepříznivý účinek odložit, zůstává podstata zásady dodržování práva na obhajobu, která spočívá v možnosti zpochybnit bez újmy dané rozhodnutí, zachována.
- 46 V této souvislosti je nutno zohlednit podmínky vázané na lhůtu, které byly celním kodexem stanoveny pro účely dodatečného zaúčtování cla vyplývajícího z celního dluhu, a charakteristiky správního řízení dotčeného ve věcech v původních řízeních.
- 47 Pokud jde zaprvé o lhůty uložené celním kodexem, čl. 220 odst. 1 uvedeného kodexu stanoví, že nebyla-li částka cla vyplývající z celního dluhu zaúčtována v souladu s články 218 a 219 nebo byla-li zaúčtována ve výši, která je nižší než částka dlužná ze zákona, zaúčtuje se částka cla, která má být vybrána nebo dovybrána, do dvou dnů ode dne, kdy se celní orgány o této situaci dověděly a mohou vypočítat částku dlužnou ze zákona a určit dlužníka. Tuto lhůtu lze prodloužit v souladu s článkem 219 tohoto kodexu ze zvláštních důvodů a nesmí překročit čtrnáct dnů. Článek 221 celního kodexu doplňuje, že jakmile je částka cla zaúčtována, musí být sdělena dlužníkovi.
- 48 Podle názoru nizozemské vlády je taková závazná lhůta podle všeho obtížně slučitelná s povinností vyslechnout zúčastněnou osobu před odesláním celního výměru.
- 49 V této souvislosti je však třeba uvést, že se již Soudní dvůr v rozsudcích Komise v. Španělsko (C-546/03, EU:C:2006:132) a Komise v. Itálie (C-423/08, EU:C:2010:347) vyjádřil k nezbytnosti dodržení lhůty pro dodatečné zaúčtování cla vyplývajícího z celního dluhu upravené v čl. 220 odst. 1 celního kodexu, a to v souvislosti s případy týkajícími se nesplnění povinnosti, v nichž se dotčené členské státy ve snaze odůvodnit nedodržení této lhůty, které způsobilo prodloužení v odvodu prostředků představujících vlastní zdroje Evropského společenství, dovolávaly povinnosti dodržovat práva na obhajobu osob povinných uhradit celní dluh.
- 50 V bodě 33 rozsudku Komise v. Španělsko (EU:C:2006:132) a v bodě 45 rozsudku Komise v. Itálie (EU:C:2010:347) totiž Soudní dvůr odlišil na jedné straně vztahy mezi členskými státy a Evropskou unií a na straně druhé vztahy mezi osobou povinnou uhradit celní dluh a vnitrostátními celními orgány, v jejichž rámci musí být dodrženo právo na obhajobu.
- 51 Soudní dvůr tak judikoval, že i když se zásada dodržování práva na obhajobu uplatní zejména během postupu dodatečného výběru cla ve vztazích mezi dlužníkem a členským státem, nemůže mít naproti tomu ve vztazích mezi členskými státy a Unií za následek, že by byl členský stát oprávněn nesplnit svou povinnost zajistit ve lhůtách obsažených v unijní právní úpravě stanovení nároku Unie na vlastní zdroje (rozsudky Komise v. Španělsko, EU:C:2006:132, bod 33, a Komise v. Itálie, EU:C:2010:347, bod 45).

- 52 Kromě toho je nutno upřesnit, že lhůta v délce dvou dnů upravená v čl. 220 odst. 1 celního kodexu pro zaúčtování částky cla vyplývající z celního dluhu může být prodloužena podle článku 219 tohoto kodexu, jak uvedla Evropská komise při jednání. V souladu s prvním odstavcem písmena b) tohoto ustanovení může být lhůta pro zaúčtování prodloužena, aniž přesáhne čtrnáct dnů, z důvodu zvláštních okolností, jež celním orgánům brání, aby uvedenou lhůtu dodržely.
- 53 Konečně v bodě 46 rozsudku Komise v. Itálie (EU:C:2010:347) Soudní dvůr také připomněl, že zaúčtování a sdělení dlužných cel, jakož i připsání vlastních zdrojů nebrání dlužníkovi v tom, aby na základě článku 243 a následujících ustanovení celního kodexu vznesl námitky proti povinnosti, která je mu uložena, a uplatnil všechny argumenty, které má k dispozici.
- 54 Pokud jde zadruhé o otázku, zda byla práva osob dotčených v původních řízeních na obhajobu dodržena, když mohly uplatnit svůj postoj až v řízení o odvolání, je nutno připomenout, že obecný zájem Unie, a zejména zájem na co nejrychlejším vybrání vlastních příjmů vyžaduje, aby mohly být kontroly uskutečňovány bezodkladně a účinně (rozsudek Sopropé, EU:C:2008:746, bod 41).
- 55 Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že následné vyslechnutí v rámci opravného prostředku podaného proti nepříznivému rozhodnutí může být za určitých podmínek s to zajistit dodržení práva být vyslechnut (obdobně viz rozsudek Texdata Software, EU:C:2013:588, bod 85).
- 56 V případě rozhodnutí celních orgánů má podle čl. 243 odst. 1 celního kodexu každá osoba právo podat opravný prostředek proti jakémukoli rozhodnutí celních orgánů v rámci celních předpisů, jež se jí přímo a osobně dotýká. Jak ovšem zdůrazňuje předkládající soud a Komise, nemá podání opravného prostředku upraveného v článku 243 celního kodexu na základě prvního pododstavce článku 244 tohoto kodexu v zásadě odkladný účinek na výkon napadeného rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že tento opravný prostředek nemá odkladný účinek, nepředstavuje překážku pro okamžitý výkon tohoto rozhodnutí. Druhý pododstavec článku 244 uvedeného celního kodexu však celním orgánům umožňuje přerušit výkon rozhodnutí, a to zcela nebo částečně, mají-li důvody k pochybnostem o tom, zda je napadené rozhodnutí v souladu s celními předpisy, nebo hrozí-li zúčastněné osobě nenapravitelná újma. V takovém případě pak článek 244 třetí pododstavec vyžaduje poskytnutí jistoty.
- 57 Jak vyplývá z článku 245 celního kodexu, ustanovení upravující postup při podávání opravného prostředku spadají do pravomoci členských států.
- 58 Správní řízení dotčené ve věcech v původních řízeních je upraveno Awb. V souladu s článkem 4:8 Awb správní orgány před přijetím rozhodnutí, které by mohlo nepříznivě zasáhnout do právního postavení dotčené osoby, jež o toto rozhodnutí nežádala, umožní této osobě, aby k zamýšlenému rozhodnutí vyjádřila své stanovisko.
- 59 Podle článku 4:12 Awb se však tato zásada nemusí použít u rozhodnutí finanční povahy, pokud lze proti tomuto rozhodnutí podat odvolání nebo správní žalobu a pokud nepříznivé důsledky tohoto rozhodnutí mohou po rozhodnutí o odvolání nebo správní žalobě zcela pominout.
- 60 Ve věcech v původních řízeních bylo toto ustanovení uplatněno.
- 61 Před podáním žaloby k soudu s možností odvolání a kasačního opravného prostředku měly totiž zúčastněné osoby příležitost podat u orgánu, který rozhodnutí přijal, správní odvolání a být v souladu s článkem 7:2 Awb v řízení o tomto odvolání vyslechnuty.
- 62 Kromě toho z vyjádření nizozemské vlády vyplývá, že se toto odvolání posuzuje na základě zákonných ustanovení a relevantních skutečností, které existují v době přijetí rozhodnutí na základě odvolání, takže negativní důsledky původního rozhodnutí lze odstranit v řízení o odvolání. Případné negativní důsledky takových celních výměrů, jako jsou celní výměry, které jsou dotčené ve věcech v původních

řízení, mohou být podle tvrzení této vlády odstraněny *a posteriori*, neboť v případě odvolání lze přiznat odklad platby a vykonatelnost rozhodnutí může být na základě vnitrostátních pravidel odložena do rozhodnutí o odvolání (a žalobě).

- 63 Nizozemská vláda však na jednání uvedla, že odklad vykonatelnosti celního výměru není automatický, ale že o něj musí osoba, které je napadený celní výměr určen, požádat v odvolání. Tato vláda rovněž tvrdí, že žádosti o odklad vykonatelnosti je obvykle vyhověno a že instrukce, aby se žádosti vyhovělo, je v zásadě upravena ministerským oběžníkem.
- 64 Řízení o odvolání tedy nemá za následek automatický odklad výkonu rozhodnutí, které nepříznivě zasahuje do právního postavení, a nevede k jeho okamžité nepoužitelnosti.
- 65 Z rozsudku *Texdata Software* (EU:C:2013:588, bod 85) vyplývá, že tento posledně uvedený charakteristický prvek může mít rozhodující význam při zkoumání případného odůvodnění omezení práva být vyslechnut před přijetím rozhodnutí, které nepříznivě zasahuje do právního postavení.
- 66 V tomto rozsudku totiž Soudní dvůr judikoval, že uložení penále bez předchozí výzvy a bez možnosti být před uložením sankce vyslechnut se nezdá být takové povahy, že by mělo vliv na zásadní obsah dotčeného základního práva, jelikož podáním odůvodněného opravného prostředku proti rozhodnutí o uložení penále se toto rozhodnutí stane okamžitě nepoužitelným a zahajuje se řádné řízení, v jehož rámci může být právo být vyslechnut dodrženo (rozsudek *Texdata Software*, EU:C:2013:588, bod 85).
- 67 Z judikatury citované v předchozím bodě však nelze vyvodit, že pokud před přijetím celního výměru nedojde k vyslechnutí dotčené osoby, musí vést podání odvolání nebo správní žaloby proti tomuto celnímu výměru nutně k automatickému odkladu výkonu uvedeného celního výměru, aby bylo zajištěno dodržení práva být vyslechnut v rámci tohoto odvolání nebo žaloby.
- 68 Vzhledem k obecnému zájmu Unie na co nejrychlejším výběru vlastních příjmů uvedenému v bodě 54 tohoto rozsudku, článek 244 druhý pododstavec celního kodexu stanoví, že podání opravného prostředku proti celnímu výměru má odkladný účinek na výkon tohoto rozhodnutí pouze tehdy, existují-li odůvodněné pochybnosti o tom, zda je napadené rozhodnutí v souladu s celními předpisy, nebo hrozí-li zúčastněné osobě nenapravitelná újma.
- 69 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí být taková ustanovení unijního práva, jako jsou ustanovení celního kodexu, vykládána ve světle základních práv, která podle ustálené judikatury tvoří nedílnou součást obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje (v tomto smyslu viz rozsudky *Österreichischer Rundfunk* a další, C-465/00, C-138/01 a C-139/01, EU:C:2003:294, bod 68, jakož i *Google Spain a Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, bod 68).
- 70 Za těchto okolností by vnitrostátní ustanovení provádějící podmínky upravené v článku 244 druhém pododstavci celního kodexu pro účely přiznání odkladu výkonu rozhodnutí měla v případě, že nedojde k vyslechnutí před přijetím rozhodnutí, zajistit, že tyto podmínky, tedy existence odůvodněných pochybností o souladu napadeného rozhodnutí s celními předpisy nebo hrozba nenapravitelné újmy pro zúčastněnou osobu, nejsou uplatňovány nebo vykládány restriktivně.
- 71 Ve věcech v původních řízeních je odklad výkonu celních výměrů v případě podání odvolání přiznán na základě ministerského oběžníku. Předkládající soud musí za účelem zajištění účinnosti takového odkladu ověřit, že uvedený oběžník umožňuje adresátům celních výměrů v případě, že nebudou vyslechnuti před jejich přijetím, přiznat odklad jejich výkonu až do případné nápravy.
- 72 V každém případě nemůže vnitrostátní správní řízení prováděné na základě článku 244 druhého pododstavce celního kodexu omezit přiznání takového odkladu, pokud existují důvody k pochybnostem o tom, zda je napadené rozhodnutí v souladu s celními předpisy nebo hrozí-li zúčastněné osobě nenapravitelná újma.

73 Za těchto podmínek je třeba na část druhé otázky uvedené pod písmenem a) odpovědět tak, že zásada dodržování práv na obhajobu, a především právo každé osoby být vyslechnuta před přijetím nepříznivého individuálního opatření, musejí být vykládány v tom smyslu, že práva na obhajobu adresáta celního výměru přijatého v řízení o uložení dodatečného dovozního cla na základě celního kodexu jsou porušena, pokud nebyl správním orgánem před přijetím tohoto rozhodnutí vyslechnut, i když může obhájit svůj postoj během následující fáze řízení o správním odvolání, pokud vnitrostátní právní úprava neumožňuje adresátům těchto výměrů přiznat v případě, že nedošlo k jejich vyslechnutí před přijetím těchto výměrů, odklad jejich výkonu až do případné nápravy. Tak je tomu každopádně tehdy, když vnitrostátní správní řízení provádějící článek 244 druhý pododstavec celního kodexu omezuje přiznání takového odkladu na případy, kdy existují důvody k pochybnostem o souladu napadeného rozhodnutí s celními předpisy nebo zúčastněné osobě hrozí nenapravitelná újma.

K části druhé otázky uvedené pod písmenem b) a ke třetí otázce

- 74 Podstatou části druhé otázky uvedené pod písmenem b) a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda právní důsledky porušení zásady dodržování práva na obhajobu ze strany správního orgánu určuje vnitrostátní právo a jaké okolnosti může vnitrostátní soud při svém posouzení zohlednit. Předkládající soud se konkrétně táže, zda vnitrostátní soud může vzít v úvahu případ, v němž by byl výsledek rozhodovacího procesu stejný, i kdyby bylo právo být předem vyslechnut dodrženo.
- 75 V této souvislosti je třeba úvodem připomenout, že Soudní dvůr již judikoval, že nejsou-li unijním právem upraveny ani podmínky, za nichž musí být zajištěno respektování práv na obhajobu, ani důsledky porušení těchto práv, jsou tyto podmínky a tyto důsledky věci vnitrostátního práva, za předpokladu, že opatření přijatá v tomto smyslu jsou stejné povahy jako opatření, která se vztahují na jednotlivce ve srovnatelných situacích, na něž se použije vnitrostátní právo (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (viz rozsudek G. a R., EU:C:2013:533, bod 35, jakož i citovaná judikatura).
- 76 Toto řešení je použitelné v celních záležitostech tam, kde článek 245 celního kodexu výslovně odkazuje na vnitrostátní právo, když uvádí, že „[p]ředpisy o postupu při podávání opravného prostředku přijmou členské státy“.
- 77 Ačkoli je členským státům dovoleno, aby umožnily výkon práv na obhajobu podle těchto podmínek, jako jsou podmínky uplatněné při úpravě vnitrostátních situací, musejí být tyto podmínky v souladu s unijním právem, a zejména nesmějí zpochybňovat užitečný účinek celního kodexu (rozsudek G. a R., EU:C:2013:533, bod 36).
- 78 Jak přitom uvedla Komise, povinnost vnitrostátního soudu zajistit plný účinek unijního práva nevede k požadavku, aby napadené rozhodnutí bylo z důvodu, že bylo přijato při porušení práva na obhajobu, a zejména práva být vyslechnut, ve všech případech zrušeno.
- 79 Porušení práva na obhajobu a konkrétně práva být vyslechnut vede totiž podle unijního práva ke zrušení rozhodnutí přijatého na konci dotčeného správního řízení pouze tehdy, pokud by toto řízení bez této vady mohlo vyústit v jiný výsledek (v tomto smyslu viz rozsudky Francie v. Komise, C-301/87, EU:C:1990:67, bod 31; Německo v. Komise, C-288/96, EU:C:2000:537, bod 101; Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware v. Rada, C-141/08 P, EU:C:2009:598, bod 94; Storck v. OHIM, C-96/11 P, EU:C:2012:537, bod 80, jakož i G. a R., EU:C:2013:533, bod 38).
- 80 Porušení zásady dodržování práv na obhajobu by vedlo ke zrušení dotčeného rozhodnutí proto pouze tehdy, kdyby bez tohoto porušení mohl být výsledek řízení odlišný.

- 81 Je nutno uvést, že ve věcech v původních řízeních samy zúčastněné osoby připouštějí, že i kdyby byly před přijetím sporného rozhodnutí vyslechnuty, nevedlo by řízení o odvolání k odlišnému výsledku, neboť nezpochybňují sazební zařazení provedené daňovým orgánem.
- 82 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na část druhé otázky uvedené pod písmenem b) a na třetí otázku odpovědět tak, že podmínky, za nichž musí být zajištěno dodržování práv na obhajobu a důsledky porušení těchto práv spadají do působnosti vnitrostátního práva za předpokladu, že opatření přijatá v tomto smyslu jsou stejné povahy jako opatření, která se vztahují na jednotlivce ve srovnatelných situacích, na něž se použije vnitrostátní právo (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity). Vzhledem k tomu, že je vnitrostátní soud povinen zajistit plnou účinnost unijního práva, může při posouzení důsledků porušení práva na obhajobu, a především práva být vyslechnut, zohlednit okolnost, že takové porušení by mělo za následek zrušení rozhodnutí přijatého na konci dotčeného správního řízení pouze tehdy, pokud by toto řízení mohlo bez této vady dospět k jinému výsledku.

K nákladům řízení

- 83 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) **Jednotlivci se mohou u vnitrostátních soudů přímo dovolávat zásady dodržování práva na obhajobu ze strany správního orgánu a z ní plynoucího práva každé osoby být vyslechnut před přijetím každého rozhodnutí, které je způsobilé nepříznivým způsobem zasáhnout do jejich zájmů, jež se uplatní v rámci nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2700/2000.**
- 2) **Zásada dodržování práv na obhajobu, a především právo každé osoby být vyslechnut před přijetím nepříznivého individuálního opatření musejí být vykládány v tom smyslu, že práva na obhajobu adresáta celního výměru přijatého v řízení o uložení dodatečného dovozního cla na základě nařízení č. 2913/92, ve znění nařízení č. 2700/2000, jsou porušena, pokud nebyl správním orgánem před přijetím tohoto rozhodnutí vyslechnut, i když může obhájit svůj postoj během následující fáze řízení o správním odvolání, pokud vnitrostátní právní úprava neumožňuje adresátům těchto výměrů přiznat v případě, že nedošlo k jejich vyslechnutí před přijetím těchto výměrů, odklad jejich výkonu až do případné nápravy. Tak je tomu každopádně tehdy, když vnitrostátní správní řízení provádějící článek 244 druhý pododstavec nařízení č. 2913/92, ve znění nařízení č. 2700/2000, omezuje přiznání takového odkladu na případy, kdy existují důvody k pochybnostem o souladu napadeného rozhodnutí s celními předpisy nebo zúčastněné osobě hrozí nenapravitelná újma.**
- 3) **Podmínky, za nichž musí být zajištěno dodržování práv na obhajobu a důsledky porušení těchto práv spadají do působnosti vnitrostátního práva za předpokladu, že opatření přijatá v tomto smyslu jsou stejné povahy jako opatření, která se vztahují na jednotlivce ve srovnatelných situacích, na něž se použije vnitrostátní právo (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity).**

Vzhledem k tomu, že je vnitrostátní soud povinen zajistit plnou účinnost unijního práva, může při posuzování důsledků porušení práva na obhajobu, a především práva být vyslechnut zohlednit okolnost, že takové porušení by mělo za následek zrušení rozhodnutí přijatého na konci dotčeného správního řízení pouze tehdy, pokud by toto řízení mohlo bez této vady dospět k jinému výsledku.

Podpisy.